

dr hab. Renata Podgórska, prof. US
Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie
Uniwersytet Szczeciński

Szczecin, dn.19.07.2021r.

R e c e n z j a

osiągnięcia naukowego oraz pozostałych aktywności, w tym innych aktywności naukowo-
badawczych, organizacyjnych, dydaktycznych, popularyzujących naukę

dr Wojciecha Grabowskiego

ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Na podstawie obowiązujących przepisów ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U., 2018, poz. 1668) dokonano oceny dorobku dr Wojciecha Grabowskiego w kluczowych obszarach. Recenzja została podzielona na następujące części: 1. sylwetka habilitanta; 2. ocena osiągnięć naukowych habilitanta zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy; 3. ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych; 4. ocena dorobku dydaktycznego; 5. ocena aktywności w zespołach badawczych, dorobku organizacyjnego, aktywności eksperckiej i popularyzującej naukę; 6. pozostała aktywność.

I. Sylwetka habilitanta

Dr Wojciech Grabowski w 2006 roku ukończył pięcioletnie studia magisterskie na kierunku politologia w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. W tym samym roku sfinalizował studia licencjackie na kierunku socjologia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Studia te pozwoliły mu na rozwijanie zainteresowań badawczych związanych z problematyką terroryzmu, w szczególności fundamentalizmu muzułmańskiego, a co najważniejsze przygotowały go do dalszej aktywności naukowej, co znalazło odzwierciedlenie w zainicjowaniu prac nad dysertacją doktorską. Swój warsztat badacza umacniał uczęszczając w latach 2007-2011 na seminarium doktorskie prowadzone w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego, które sfinalizował w 2011 roku rozprawą doktorską zatytułowaną *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie na przełomie XX i XXI wieku. Płaszczyzna polityczna, społeczna i zbrojna* pomyślnie obronioną na początku 2012 roku na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego uzyskując w jej efekcie stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. W tym miejscu warto podkreślić, iż zarówno ukończone studia magisterskie na kierunku politologia oraz licencjackie na kierunku socjologia, jak również uzyskany stopień

naukowy w zakresie nauk o polityce pozwoliły dr Wojciechowi Grabowskiemu na kreowanie drogi zawodowej w sposób umożliwiający wykorzystanie zdobytej przez niego wiedzy i ugruntowanie posiadanego potencjału naukowego. Ponadto wzmacnianiu jego umiejętności i kompetencji służyły dwusemestralne podyplomowe studia na kierunku *Menadżer badań naukowych i prac rozwojowych* organizowanych przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Innowacji z Lublina (2011-2012), jak również kurs języka arabskiego w Centrum Języków Obcych *Astar* w Gdańsku, na który uczęszczał w 2014 roku i którym rozpoczął naukę języka arabskiego.

II. Ocena osiągnięć naukowych Habilitanta zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy

Osiągnięciem, które Habilitant wskazał jako podstawę wniosku o stopień naukowy zgodnie z art. 219. ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o warunkach nadania stopnia doktora habilitowanego jest osiągnięcie naukowe zatytułowane *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu*. W skład wskazanego osiągnięcia wchodzi monografia zatytułowana *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu*, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego w 2020 roku oraz 19 publikacji poświęconych współpracy bilateralnej i multilateralnej państw Bliskiego Wschodu, w tym 2 redakcje naukowe recenzowanych prac zbiorowych w języku angielskim, 9 rozdziałów w recenzowanych pracach zbiorowych (w tym 4 w języku angielskim) oraz 8 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 6 w języku angielskim).

W tym miejscu pozwolę sobie zauważyć, iż wybór publikacji obejmujących recenzowane osiągnięcie naukowe wskazuje na konsekwentnie budowaną przez Habilitanta karierę naukową. W przedstawionym do oceny wykazie dorobku znajduje się szereg istotnych z poznawczego punktu widzenia publikacji, które powstały po uzyskaniu stopnia doktora. Ocenie zostaną poddane te, które stanowią fragment recenzowanego osiągnięcia naukowego, a są to obok wspomianej powyżej monografii redakcje prac zbiorowych w języku angielskim *Political Dilemmas of the Arab and Muslim World*, Wydawnictwo Reambler, Warszawa 2017, ss. 225 (wspólnie z Rafałem Ożarowskim), *Arab and Muslim World in International Relations*, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, ss. 200 (wspólnie z Rafałem Ożarowskim) oraz rozdziały w pracach zbiorowych, opublikowane w języku angielskim (4) i polskim (4), a mianowicie: *The Cooperation Council for the Arab States of the Gulf: A study of Arab regionalism and integration*, [w:] *Application of international relations theories in Asia and Africa*, M. Grabowski, T. Pugacewicz (red.), Peter Lang Verlag, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien 2019, ss. 205-218; *Military cooperation in the Gulf*

Cooperation Council, [w:] *Security and insecurity in the Middle East*, I. El-Anis, N. Underhill, S. Joharchi (red.), Cambridge Scholars Publishing, Cambridge 2018, ss. 77-92; *United States policy towards the Gulf Cooperation Council states*, [w:] *Political dilemmas of the Arab and Muslim world*, R. Ożarowski, W. Grabowski (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2017, ss. 127-142; *Liberalne ujęcie współpracy i integracji w Zatoce Perskiej*, [w:] *Liberalizm i neoliberalizm w stosunkach międzynarodowych*, E. Halizak, R. Ożarowski, A. Wróbel (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, ss. 229-243; *The role of the Gulf Cooperation Council (GCC) in the (de)stabilization of Yemen*, [w:] *Arab and Muslim world in international relations*, W. Grabowski, R. Ożarowski (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, ss. 127-142; *Tożsamość Zatoki Perskiej*, [w:] *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, E. Stadtmüller, Ł. Fijałkowski (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2015, ss. 427-442; *Zatoka Perska - regionalizm in statu nascendi*, [w:] *Wokół regionalizmu. Formy i odmiany kwestii regionalnej*, J. Poniedziałek (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2015, ss. 59-72; *Regionalizm w teorii realizmu. Casus Zatoki Perskiej*, [w:] *Teoria realizmu w nauce o stosunkach międzynarodowych. Założenia i zastosowania badawcze*, E. Halizak, J. Czaputowicz (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2014, ss. 265-279.

W skład dorobku naukowego habilitanta wchodzi ponadto artykuły w czasopismach naukowych publikowane w języku angielskim (6) i polskim (2), a mianowicie: *Political regime type and regional cooperation – a case study of Arab states*, „Przegląd Strategiczny” 2020, nr 13, ss. 199-213; *Application of the regional security complex theory for security analysis in the Persian Gulf*, „Atheneum. Studia Politologiczne” 2020, nr 4, ss. 18-25; *Crisis management in the era of global network. The case of Qatari responsive policy on the anti-terror quartet sanctions*, „European Journal of Transformations Studies” 2020; *Modus operandi of Qatar resistance policy against ‘Anti Terror Quartet’: Why sanctions have failed?*, „Politeja” 2020, nr 1, ss. 313-336 (wspólnie z Adrianą Łukaszewicz); *Sectarianism as a factor shaping Persian Gulf security*, „International Studies” 2017, Vol. 52, No. 1-4, ss. 1-11; *The Muslim Brotherhood and the crisis in the GCC: roots, issues and implications*, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations” 2016, nr 1, ss. 355-365; *Geopolityczna analiza potęgi w subregionie Zatoki Perskiej*, „Przegląd Strategiczny” 2014, nr 7, ss. 237-248; *Relacje arabsko-irańskie w subregionie Zatoki Perskiej*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2014, nr 3, ss. 165-182.

Wykatalogowane powyżej publikacje (zarówno części prac zbiorowych, jak również artykuły w czasopismach naukowych) wydane zostały na przestrzeni lat 2014 – 2020 w

periodykach krajowych, a które są następstwem zarówno samodzielnej aktywności badawczej, jak również współpracy naukowej podejmowanej w ramach różnych ośrodków naukowych o czym świadczy afiliacja badaczy.

Zamysł osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę procedury habilitacyjnej i zastosowane podejścia badawcze prowadzą do niezwykle interesujących rezultatów poznawczych dotyczących w dużej mierze mechanizmów i form współpracy regionalnej między arabskimi państwami autorytarnymi na Bliskim Wschodzie. Koncentrując się na uwarunkowaniach powstania i funkcjonowania organizacji, motywach, celach, formach i charakterze współpracy regionalnej w regionie punktem wyjścia do analizy powyższych kwestii była dla Habilitanta egzegeza funkcjonowania Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki, egzegeza której stanowiła swoiste preludium do dalszych badań nad bliskowschodnim regionalizmem, w szczególności zaś pozwoliła Habilitantowi na wyeksponowanie kluczowego zagadnienia jakim są relacje pomiędzy reżimem politycznym i procesami współpracy regionalnej. Więcej, prowadzone przez Habilitanta badania dotyczące funkcjonowania Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki uwiaryściły wszelkie bariery i ograniczenia związane z rozwijaniem procesów integracyjnych w tak skonfrontowanym środowisku międzynarodowym. Jak zauważa Habilitant w artykule *The Cooperation Council for the Arab States of the Gulf: a study of Arab regionalism and integration* projekt integracji pomiędzy sześcioma arabskimi państwami Zatoki Perskiej zmaterializowany jako Rada Współpracy Zatoki Perskiej w 1981 roku mógł stanowić silny fundament dla procesów integracyjnych w tym regionie, jednakże został on zdeterminowany przez zewnętrzne i wewnętrzne zagrożenia, takie jak chociażby konflikty, wojny domowe, napięcia polityczne.

Zachowania państw, podejmowane działania, motywy im towarzyszące można analizować na wiele różnych sposobów, jednakże ich złożoność wymaga posługiwania się określonym podejściem, które pozwoli wskazać prawidłowości zachodzące w obrębie zewnętrznej aktywności państwa. Docenić należy, iż prowadzone badania nad regionalizmem na Bliskim Wschodzie Habilitant prowadził z uwzględnieniem kilku głównych teorii właściwych dla stosunków międzynarodowych, przede wszystkim realizmu, liberalizmu i konstruktywizmu. W sposób istotny dowartościował realizm i jak dowodzi na str. 8 autoreferatu uwzględniając kluczowe założenia tej teorii, jak chociażby pogląd, iż stosunki międzynarodowe mają charakter konfliktowy a między państwami dominuje rywalizacja to jednym z głównych celów państw jest zbudowanie jak największej potęgi oraz zapewnienie sobie bezpieczeństwa. Mając na uwadze powyższe Habilitant zauważa, iż cele te stanowiły najważniejszy powód utworzenia w 1981 roku Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki jako

reakcji na zagrożenie ze strony rewolucyjnego Iranu dla ciągłości władzy państw arabskich Zatoki Perskiej. Wartości eksploatacyjne realizmu w kontekście relacji między państwami na Bliskim Wschodzie Habilitant wykorzystał w artykule *Regionalizm w teorii. Casus Zatoki Perskiej* dowodząc, iż nawiązanie współpracy między państwami zdominowane zostało przez kwestię bezpieczeństwa, jako kluczową dla wszystkich podmiotów współpracy wartości, jednakowoż z biegiem czasu straciła ona na znaczeniu jako czynnik integrujący państwa regionu. Rozbieżność interesów i konkurencja zaczęły przeważać nad tym co wydawało się spoiwem i zaczynem współpracy państw arabskich w Zatoce Perskiej. Jak deklaruje Habilitant w swoim autoreferacie (str. 9) użyteczną teorią umożliwiającą ocenę warunków hamujących procesy integracji w Zatoce Perskiej były założenia liberalizmu. Odwołując się do teorii kompleksowej współzależności wskazał on, iż istotną przeszkodą w rozwoju organizacji oraz regionalizmu na Bliskim Wschodzie jest brak komplementarności gospodarek arabskich. Teoria liberalna i neoliberalna stały się podstawą analizy współpracy i integracji państw Zatoki Perskiej w artykule *Liberalne ujęcie współpracy i integracji w Zatoce Perskiej i przy jej zastosowaniu habilitant zidentyfikował bariery i ograniczenia tej współpracy*. Zrozumienie procesów współpracy regionalnej umożliwia trzecia z wyróżnionych w autoreferacie perspektyw badawczych, a mianowicie konstruktywizm, który podkreśla istotne znaczenie tożsamości dla rozwoju procesów integracji. W artykule *Tożsamość Zatoki Perskiej* Habilitant wyjaśnił kategorię tożsamości z perspektywy stosunków międzynarodowych właściwie wykorzystując zdolności eksploatacyjne konstruktywizmu dla zbadania procesów zachodzących w ostatnich dekadach na Bliskim Wschodzie. Warto dodać, iż współcześnie konstruktywizm jest jednym z istotnych podejść teoretycznych do badania stosunków międzynarodowych, przy czym nie uchodzi on za teorię, lecz jedynie za kierunek myślenia o polityce międzynarodowej. Konstruktywizm ogniskuje swoje zainteresowanie na roli, jaką w polityce światowej odgrywają czynniki wyobrazeniowe i konstrukcja społeczna. Konstruktywiści badają, jak powstaje rzeczywistość, jak się zmienia oraz w jaki sposób aktorzy nabywają tożsamość. Takie rozumienie założeń konstruktywizmu znalazło zastosowanie w przywołanym artykule.

Interesujące rozważania możemy odnaleźć w części wskazanych do oceny publikacji dotyczących polityki państw członkowskich Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki z wykorzystaniem koncepcji potęgi Josepha Nye. Habilitant słusznie zauważa, iż między państwami arabskimi Zatoki Perskiej istnieją dysproporcje w posiadanej potędze, a rywalizację między Arabią Saudyjską a Iranem potęguje obecność ich sojuszników, z jednej strony USA i Izraela, z drugiej zaś Syrii, Hamasu i Hezbollahu (str. 10 autoreferatu). Zarazem trafnie

podkreśla, iż pomimo dominacji potęgi twardej w polityce państw na Bliskim Wschodzie, można także wskazać przykłady realizacji skutecznej polityki w oparciu o potęgę miękką. Jako przykład Habilitant wskazuje Katar, który realizuje strategię politycznej opartą na zachęcaniu i przekonywaniu do swoich lub uniwersalnych wartości, kultury, umiejętności oraz prowadzi politykę, która jest pozbawiona przymusu i przemocy, a jej celem jest budowanie pozytywnego wizerunku poprzez wykorzystanie mediacji, mediów, kultury, inwestycji, wsparcia finansowego, działań humanitarnych i charytatywnych, dyplomacji, sportu oraz partnerstwa, głównie gospodarczego. Równocześnie zauważa, iż do zwiększenia arsenału potęgi twardej państw arabskich Zatoki Perskiej przyczyniają się USA (str. 10 autoreferatu). Dywagacje poświęcone rozumieniu kategorii potęgi w odniesieniu do subregionu Zatoki Perskiej znalazły miejsce w artykule *Geopolityczna analiza potęgi w subregionie Zatoki Perskiej*. Habilitant posługując się koncepcją amerykańskiego politologa Josepha Nye analizuje układ sił w regionie oraz możliwości zapewnienia równowagi sił między jego państwami wskazując sposoby w jaki państwo wykorzystuje posiadany potencjał do budowy swojej pozycji i bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych.

Habilitant badając mechanizmy i formy współpracy regionalnej dokonał oceny wpływu polityki Iranu na pozycję Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki oraz bezpieczeństwo jej państw członkowskich. W artykule *Relacje arabsko-irańskie w subregionie Zatoki Perskiej* Habilitant wskazuje na słabą pozycję Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki wobec Iranu i zróżnicowane stanowiska poszczególnych państw wobec Iranu. Dowodzi on, iż Iran odgrywa rolę dezintegrującą w Zatoce Perskiej oraz przyczynia się do osłabienia arabskiej organizacji wskazując na liczne tego przykłady. Na marginesie warto dodać, iż stanowisko wobec Iranu jest jednym (acz nie jedynym) czynnikiem osłabiającym współpracę w ramach Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki. O słabości tej organizacji Habilitant zwraca też uwagę w artykule *The role of the Gulf Cooperation Council (GCC) in the (de)stabilization of Yemen*., wskazując, że wojna w Jemenie ukazała lata zaniedbań poczynionych przez Radę Współpracy Arabskich Państw Zatoki wobec tego państwa m.in. wskutek braku zainteresowania państw arabskich integracją z Jemenem. W konsekwencji umocniły się tam organizacje terrorystyczne takie jak Al-Ka'ida Półwyspu Arabskiego i tzw. Państwo Islamskie.

Habilitant kontynuując swoje naukowe zainteresowania regionalizmem w kolejnych latach swojej badawczej aktywności (2017-2020) skoncentrował się na analizie uwarunkowań bezpieczeństwa w Zatoce Perskiej, powiązanego z nimi kryzysu dyplomatycznego w łonie Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki oraz korelacjach między typem reżimu politycznego a współpracą regionalną na Bliskim Wschodzie. Próbuje określić skuteczność

działań, podejmowanych przez Radę Współpracy Arabskich Państw Zatoki w obszarze bezpieczeństwa militarnego. Habilitant przeprowadził analizę współpracy między państwami członkowskimi na płaszczyźnie wojskowej. Sformułował hipotezę wskazującą na to, iż bezpieczeństwo może odgrywać rolę integrującą (np. w sytuacji wspólnego zagrożenia lub dążenia do przetrwania reżimu autorytarnego) i dezintegrującą państwa Zatoki Perskiej (np. w sytuacji odmiennej percepcji zagrożenia czy polityki jednego z państw, która jest sprzeczna z interesami innego państwa). W artykule *Military cooperation in the Gulf Cooperation Council* rozważa czy Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki jest w stanie zapewnić swoim członkom bezpieczeństwo, wskazuje jakie są przyczyny jego słabości i co należy zrobić, aby wzmocnić współpracę wojskową. Prowadzone badania skłaniają Habilitanta do konkluzji, iż pomimo wewnętrznych podziałów i rywalizacji państwa członkowskie tej organizacji są świadomi, że razem są silniejsi i bezpieczniejsi niż osobno. Trudno polemizować z tym przekonaniem, bowiem bezpieczeństwo jako wartość nadrzędna może być zapewnione przede wszystkim w wyniku współpracy państwa regionu, które będąc przekonane do tego poglądu są skłonne do wspólnych działań na płaszczyźnie wojskowej.

Do interesujących wniosków Habilitant dochodzi analizując politykę poszczególnych państw członków Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki. Na uwagę zasługuje artykuł *Application of the regional security complex theory for security analysis in the Persian Gulf*, w którym analizuje bezpieczeństwo w Zatoce Perskiej przez pryzmat teorii regionalnych kompleksów bezpieczeństwa. W artykule koncentruje rozważania wokół determinantów wpływających na bezpieczeństwo państw Zatoki Perskiej oraz roli Stanów Zjednoczonych w kwestiach bezpieczeństwa w Zatoce Perskiej. Zastosowane ramy teoretyczne stanowiły dla Habilitanta użyteczne narzędzie do analizy bezpieczeństwa w regionie, pozwalając na egzegezę politycznych, społecznych i militarnych aspektów bezpieczeństwa państw Zatoki Perskiej.

Ciekawe spostrzeżenia formułuje Habilitant analizując kryzys dyplomatyczny między Arabią Saudyjską a Katarą. W dwóch artykułach *Crisis management in the era of global network. The case of Qatari responsive policy on the anti-terror quartet sanctions* oraz *Modus operandi of Qatar resistance policy against 'Anti-Terror Quartet': Why sanctions have failed?* ukazał uwarunkowania polityki koersywnej państw tzw. Kwartetu Antyterrorystycznego oraz dokonał oceny mechanizmu sankcji gospodarczych, politycznych i społecznych, reakcji Kataru na szok zewnętrzny oraz funkcjonowania państw w środowisku sieciowym.

Reasumując, analiza przedstawionych do oceny artykułów pozwala na konkluzję, iż Habilitant wykazuje się znajomością literatury przedmiotu, prezentuje ustrukturyzowaną, analityczną znajomość problemów kluczowych z punktu widzenia jego badań. Przedstawione

do oceny tekstu cechuje naukową rzetelność, zastosowanie właściwych podejść teoretycznych, prawidłowe wnioskowanie, i co istotne wyniki prowadzonych badań mają wartość aplikacyjną. Realizowane przez Habilitanta badania w warstwie koncepcyjnej i teoretycznej są prawidłowo zaprojektowane, wiedzą do realizacji przyjętych założeń badawczych, co istotne są zaawansowane i wnoszą wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji. Warstwa metodologiczna i teoretyczna poszczególnych artykułów nie budzi zastrzeżeń. Habilitant testuje różne podejścia badawcze, procedury, metody i techniki badawcze funkcjonujące w ramach dyscypliny nauki o polityce i administracji, poszukuje nowych rozwiązań.

Wskazane przez Habilitanta publikacje pełniąc funkcję uzupełniającą do kluczowej pozycji jaką jest *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu* cechuje naukową rzetelność, metodologiczna i koncepcyjna poprawność. Sposób dowodzenia i naukowa narracja wskazują na opanowanie warsztatu badacza, a także umiejętność wnioskowania Habilitanta.

Jak wspomniano powyżej zasadniczym fragmentem przedstawionego do recenzji przedsięwzięcia naukowego jest monografia *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu* wydana w 2020 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego. Jej głównym założeniem badawczym, jak deklaruje Habilitant w autoreferacie było zdefiniowanie polityki regionalnej arabskich państw autorytarnych na Bliskim Wschodzie poprzez odwołanie się do kategorii reżimu politycznego (str. 15). Kluczowe dla prowadzonych badań jest stwierdzenie, iż współpraca regionalna w świecie arabskim odznacza się inną specyfiką, celami i organizacją niż np. współpraca regionalna w Europie, głównie z uwagi na autorytarny charakter rządów państwach arabskich. Taka konstatacja powoduje, iż nie należy dokonywać egzegezy charakteru i wymiaru współpracy regionalnej na Bliskim Wschodzie wyłącznie przez pryzmat europejskich doświadczeń. Zarazem jednak o ile podzielam istotę tego poglądu to już ze sposobem sformułowania wniosków płynących z tego stanu rzeczy już nie. Określenie „obstrukcja badawcza” (np. str. 10, 11 monografii) wydaje mi się niewłaściwie użyte. Brak czy też niedostrzeżenie walorów badawczych i pomijanie korelacji między regionalizmem a systemem autorytarnym nie stanowi w moim przekonaniu potwierdzenia obstrukcji badawczej, a jedynie pomijanie tego wątku przez badaczy. W konsekwencji powstała luka badawcza, którą stanowiąca fragment osiągnięcia naukowego monografia może z powodzeniem wypełnić. Ujęcie regionalizmu przez pryzmat systemu politycznego (w tym przypadku systemu autorytarnego) jest interesującą kategorią badawczą, którą stanowi pole rozważań prowadzonych przez Autora dotyczących takich kwestii szczegółowych, jak cele i motywacje

współpracy regionalnej państw autorytarnych, jej formy, mechanizmy prowadzenia, specyfikę, jej bariery, ograniczenia i w końcu efekty.

Przechodząc do szczegółowej analizy wskazanej publikacji zauważę, iż Autor za jej cel główny uznał ukazanie wpływu reżimu politycznego i homogeniczności ustrojowej na kształt regionalizmu na Bliskim wschodzie oraz stopnia w jakim determinuje on współpracę między państwami arabskimi. Celem szczegółowym jest zaś ukazanie rozbieżności między sferą deklaratywną państw arabskich a sferą działań rzeczywistych podejmowanych przez te państwa w ramach współpracy regionalnej (str. 10 monografii). Autor przyjął hipotezę główną oraz trzy hipotezy pomocnicze. Hipoteza główna wskazuje, iż specyfika reżimu autorytarnego opartego na kryterium kulturowo-cywilizacyjnym sprzyja współpracy regionalnej ponieważ odbywa się na bazie wspólnych wartości i ułatwia komunikowanie (str. 19 monografii). Hipotezy pomocnicze stanowią, iż 1) głównym interesem i celem polityki państw autorytarnych jest przetrwanie władzy, zatem państwa te będą angażować się we współpracę regionalną wtedy, kiedy zapewni im ona przetrwanie oraz zwiększy ich bezpieczeństwo; 2) cele gospodarcze współpracy regionalnej istnieją najczęściej w sferze deklaratywnej, a ich realizacja jest hamowana poprzez egoistyczne interesy przywódców autorytarnych oraz słabą współzależność gospodarczą. Jednak przynależność państw autorytarnych do organizacji regionalnych, które deklarują dążenie do rozwoju oraz dobrobytu państw i regionu uspokaja nastroje społeczne i wzmacnia legitymizację władzy autorytarnej; 3) włączenie typu reżimu politycznego do badań nad regionalizmem na Bliskim Wschodzie pozwoli uzupełnić założenia teorii stosunków międzynarodowych w tym zakresie. Ponadto autor sformułował dwa pytania badawcze: czy państwa autorytarne mogą ze sobą współpracować? oraz czy podobieństwo ustrojowe sprzyja czy hamuje procesy regionalizmu? W tym miejscu zauważę, iż hipotezy stanowią istotny element prowadzonego procesu badań, porządkują sformułowane pytania badawcze stanowiąc ich dopełnienie. W odniesieniu do sformułowanych pytań i hipotez mam kilka wątpliwości. O ile istota pytań jest zasadna, uważam że skoncentrowanie narracji badawczej na udzieleniu odpowiedzi na jedynie dwa pytania zawęża problem badaczy. W przypadku hipotezy głównej uważam, iż ma ona zbyt ogólne (wręcz „uniwersalne”) brzmienie. W przypadku hipotez pomocniczych podzielam konstrukcję pierwszej ze wskazanych. Hipoteza druga jest w mojej opinii zbyt rozbudowana. Należy zwrócić uwagę, iż hipoteza ze swej istoty powinna być zwięzła i czytelna. Hipoteza to zdanie wyrażające możliwość, przypuszczenie, bez dodatkowego komentarza, a taki towarzyszy hipotezie pomocniczej nr 2. W przypadku hipotezy pomocniczej nr 3 zauważam, iż nie ma ona właściwego charakteru. To raczej wskazanie na efekt, jaki Habilitant chce osiągnąć podejmując się analizy tego zagadnienia a nie hipoteza.

Realizując założenia badawcze Habilitant zastosował kilka metod badawczych, które wymienia we wstępie (głównie są to metody jakościowe: historyczna, analizę dyskursu, studium przypadku, wywiad). Jednakowoż należało wskazać która (które) z tych metod mają charakter wiodący, a które pomocniczy oraz w jakim zakresie wsparły one proces badawczy i pozwoliły zweryfikować postawione hipotezy. Zarazem pozwolę sobie zauważyć, iż lektura monografii prowadzi do spostrzeżenia, iż w procesie jej przygotowania wykorzystano, także i inne metody badawcze.

Dalej, recenzowana praca liczy 234 strony, łącznie z aneksem (22 strony), bibliografią (15 stron). Składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia, aneksu i bibliografii. Rozdział pierwszy monografii zatytułowany *Teoretyczne założenia współpracy regionalnej* w założeniu autora ma służyć wprowadzeniu do problematyki, tworzyć ramy do prowadzonych w dalszej części pracy rozważań, wyjaśnić kluczowe kategorie analityczne. Taką też funkcję spełnia. W mojej ocenie brakuje jednakowoż pogłębionej analizy pojęcia regionu i kategorii z nim związanych. Autor wprowadza argumentuje powody rezygnacji z ich wyjaśniania, porównania, przytaczania i skoncentrowanie uwagi na wskazanie właściwości cechujących region (str. 26-17), jednakowoż tytuł podrozdziału 1.1. wskazuje na coś innego (*Pojęcie regionu, regionalizmu i regionalizacji w stosunkach międzynarodowych*). Moje wątpliwości wzbudza również tytuł rozdziału drugiego *Regionalizm jako instrument polityki zagranicznej państwa*, a dokładniej fakt, iż moim zdaniem nie w pełni odzwierciedla jego zawartość. Zamysł wydzielenia części monografii dedykowanej regionalizmowi jako instrumentowi polityki zagranicznej państwa jest ze wszech miar słuszny, jednakowoż brakuje mi szerszego nawiązania do kategorii instrumentów polityki zagranicznej, wykatalogowania innych, wskazania istotności współpracy regionalnej jako instrumentu polityki zagranicznej, motywów jakie decydują o odwoływaniu się przez państwa regionu do tegoż. Za niezasadne uznaje również wydzielenie w rozdziale drugim podrozdziału *Stan badań nad związkami regionalizmu z systemem autorytarnym*, ta część dywagacji winna znaleźć się we wstępie. Rozdział trzeci *Autorytaryzm i homogeniczność ustrojowa na Bliskim Wschodzie* obejmuje ważne kwestie z punktu widzenia przyjętych założeń badawczych, jednak niektóre kwestie zostały jedynie naświetlone (przykład podrozdziału 3.1. i 3.2.), co w konsekwencji uniemożliwia głębszą ich analizę. Rozdział czwarty, piąty i szósty kolejno to studia przypadków: Liga Państw Arabskich, Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki, Arabska Unia Magrebu. Rozdziały te cechuje podobna, acz nie tożsama struktura. W początkowej części każdego z nich autor zarysowuje genezę organizacji, jej cele, formy i mechanizmy funkcjonowania, w końcu bilans współpracy i perspektywy rozwoju organizacji. Są one rzeczowe, poprawne merytorycznie, wskazują na

istotne problemy towarzyszące współpracy w regionie. Zasadne byłoby poszerzenie fragmentów natury prognostycznej, wskazującej na kierunek rozwoju organizacji, perspektyw intensyfikacji współpracy regionalnej (bądź ich brak). Wartością dodaną byłoby również zamieszczenie w pracy danych dotyczących potencjału gospodarczego czy ludnościowego państw regionu, danych wskazujących na poziom współpracy gospodarczej, handel itp. w postaci tabel, wykresów.

Konkludując poziom metodologiczny monografii jest zadawalający, praca w warstwie koncepcyjnej jest przemyślana, stanowi wyraz dotychczasowych, naukowych zainteresowań habilitanta, odwołuje się do paradygmatów teoretycznych. Habilitant sformułował założenia badawcze, które w toku narracji stara się realizować. Praca podejmuje wartki problem naukowy, dotychczas marginalnie omówiony w literaturze przedmiotu. Praca została oparta o źródła polskojęzyczne i anglojęzyczne. W tym miejscu zauważę pewną niekonsekwencję w konstrukcji rozdziałów. Dla przykładu Rozdział I poprzedzony jest krótkim kilkudzianowym wprowadzeniem. W Rozdziale II i III Autor nie powtórzył tego zabiegu. W Rozdziale IV uwagi wprowadzające zamieścił na 3 stronach, w Rozdziale V na pół strony, w Rozdziale VI wprowadzenie to kilka zdań. Ponadto zastanawiam się nad celowością wydzielenia w podrozdziale 1.1. tylko jednego podpunktu 1.1.1. Zwrócę również uwagę, iż niekiedy Autor odwołuje się do opinii badaczy, specjalistów, nie wskazuje natomiast czyje stanowisko przytacza (np. s. 26, s. 153). Niekiedy zauważa się również brak odwołania do źródła, pomimo faktu, iż w treści przytacza się konkretną pozycję (np. s. 154).

Łącznie cały dorobek Habilitanta wskazany jako osiągnięcie naukowe obejmuje 20 pozycji, opublikowanych w języku polskim bądź angielskim. Liczba publikacji wskazana przez Habilitanta potwierdza jego naukowe zaangażowanie, systematyczność i ciągłość prowadzonych badań. Po uzyskaniu stopnia doktora systematycznie budował swój dorobek naukowy i wzmacniał potencjał badawczy. Pod względem ilościowym dorobek należy uznać za wystarczający. Mankamentem jest niedostateczne umiędzynarodowienie publikacji, bowiem większość (poza kilkoma rozdziałami w pracach zbiorowych) jest publikowana w krajowych periodykach. Publikacje mieszczą się w dyscyplinie nauk o polityce i administracji obejmując zagadnienie mieszczące się w ramach stosunków międzynarodowych. Habilitant dąży do umiędzynarodowienia swojego dorobku o czym świadczy chociażby udział w stażach zagranicznych, czy też konferencjach międzynarodowych oraz podejmowanie prób upowszechnienia dorobku naukowego poza granicami.

Według Google Scholar na dzień składania wniosku Habilitant miał 34 cytowania, w tym liczba autocytowań: 1. Indeks Hirscha: 2

Łączna liczba punktów MNiSW: 297 (bez artykułów opublikowanych w „Atheneum. Polskie Studia Politologiczne” i „European Journal of Transformation Studies”).

III. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Poza publikacjami stanowiącymi osiągnięcie naukowe wskazane do recenzji Habilitant przedstawił w swojej dokumentacji także i inne ważkie pod względem naukowym publikacje. Stanowią one drugi istotny obszar jego działalności badawczej i dotyczą szeroko rozumianego terroryzmu. Jest autorem jednej monografii *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie*, wydanej w 2013 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego (ss. 186), w której analizuje podstawy ideologiczne fundamentalizmu muzułmańskiego i jego znaczenie w stosunkach międzynarodowych, rozpatrując szczegółowo to zagadnienie na płaszczyźnie państwowej, międzynarodowej i politycznej. Ponadto jest autorem 5 artykułów w czasopiśmie naukowych takich jak „Olsztyńskie Studia Afrykanistyczne” gdzie opublikował artykuł zatytułowany *Spółczesność obywatelska w Egipcie in statu nascendi. Casus organizacji pozarządowych; Targeting terrorist leaders: limits and opportunities*, „The Polish Quarterly of International Affairs”; *Salafizm jordański jako przykład heterogeniczności fundamentalizmu muzułmańskiego*, „Polityka Bezpieczeństwa”; *Irak jako państwo upadłe na Bliskim Wschodzie*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe”; *Państwo Islamskie – aktor państwowy czy niepaństwowy?*, „Rocznik Nauk Społecznych”. Ponadto jest autorem dwóch rozdziałów w pracach zbiorowych w języku polskim: *Terroryzm przez pryzmat koncepcji poziomów analizy*, [w:] *Poziomy analizy stosunków międzynarodowych*, E. Halizak, M. Pietraś (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2013, ss. 359-372 oraz *Wojna z terroryzmem” wojną o pokój*, [w:] *Z problematyki pokoju w stosunkach międzynarodowych*, W. Lizak, A. Solarz (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2014, ss. 66-78.s

IV. Ocena dorobku dydaktycznego

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant prowadził różnego rodzaju aktywność dydaktyczną, która skorelowana była z prowadzonymi przez niego badaniami naukowymi. Prowadził zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na Uniwersytecie Gdańskim, tym takie przedmioty jak: Bezpieczeństwo w regionie Bliskiego Wschodu (fakultet autorski); Subregion Zatoki Perskiej w stosunkach międzynarodowych (fakultet autorski); Podstawowe wiadomości o islamie (fakultet autorski); Terroryzm Międzynarodowy/Współczesne Zagadnienia terroryzmu/International Terrorism; Savoir-vivre w dyplomacji; Przestępczość zorganizowana i terroryzm; Teorie Stosunków

Międzynarodowych; Historia Stosunków Międzynarodowych; Geografia Polityczna; Międzynarodowe Stosunki Polityczne; Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze; Polska w Strukturach Bezpieczeństwa Międzynarodowego.

Wypromował 8 licencjantów oraz 1 magistra.

W ramach programu *Erasmus Teaching Mobility Staff* w maju 2019 roku prowadził wykłady na temat terroryzmu i stosunków międzynarodowych na Bliskim Wschodzie w języku angielskim dla studentów Narodowego Uniwersytetu Studiów Politycznych i Administracji w Bukareszcie (*The National University of Political and Administrative Studies*).

Habilitant realizując swoje zadania dydaktyczne pełnił liczne funkcje takie jak chociażby: opiekun praktyk studenckich w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego (2008-2014); opiekun naukowy Studenckiego Koła Naukowego Klub Wymiany Myśli Politycznej CONVERTUM (od 2014 roku); opiekun studentów studiów stacjonarnych bezpieczeństwa narodowego II stopnia w latach 2015-2017 oraz studiów niestacjonarnych bezpieczeństwa narodowego I stopnia w latach 2017-2020.

Pełnił rolę promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Kornela Bielawskiego. Rozprawa doktorska pt. *Przemoc w działaniach politycznych w Indonezji*.

Włączał się w działalność związaną z popularyzacją nauki, m.in. poprzez: aktywny udział w targach edukacyjnych na Pomorzu (10- 11 marca 2012) *Targach Akademia*, na których wygłosił wykład *Rola propagandy w terroryzmie – aspekt medialny*; aktywny udział w roli moderatora spotkań popularno-naukowych z ks. dr Adamem Wąsem 5 kwietnia 2013 roku (zorganizowane przez Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne w Gdańsku) czy z Dariuszem Rosiakiem 14 marca 2016 roku (zorganizowanym przez Muzeum Emigracji w Gdyni); udział w spotkaniach popularnonaukowych z uczniami szkół średnich, słuchaczami Uniwersytetu III Wieku zorganizowanego przez Gdańską Akademię Seniora (filia Gdańsk Osowa) oraz Fundacja Wiem i Umieć (19 października 2019) oraz członkami studenckiego koła *Kultura na Prawo* na Wydziale Prawa Uniwersytetu Gdańskiego (13 grudnia 2016); popularyzację badań naukowych w mediach za pośrednictwem internetowego portalu akademickiego *academia.edu*, *researchgate.net* oraz autorskiej strony internetowej *wojciechgrabowski.pl.*; popularyzację nauki w poprzez współpracę z licznymi mediami polskimi (Polskie Radio, Radio Gdańsk, TVN24, Gazeta Wyborcza, portal Onet.pl oraz Gosc.pl) i zagranicznymi (portal InsideArabia, Mahr News Agency).

Powyżej wskazana aktywność dydaktyczna i popularyzatorska jest satysfakcjonująca. Zaangażowanie Habilitanta nie ograniczało się jedynie do tradycyjnej roli wykładowcy, ale również uczestnictwa w konstruowaniu nowych ofert programowych dla studentów będąc

chociażby członkiem Rady Programowej dla kierunku bezpieczeństwo narodowe w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego (od 2020 roku).

V. Ocena aktywności w zespołach badawczych, osiągnięć dorobku organizacyjnego, aktywności eksperckiej i popularyzującej naukę, udział w konferencjach naukowych krajowych lub międzynarodowych konferencjach, zrealizowanych stażach naukowych

Habilitant po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczył w kilku projektach o różnym charakterze. Wyróżnić należy:

- Projekt w ramach programu Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO): „Nauka na rzecz Pokoju i Bezpieczeństwa” (*Science for Peace and Security*). Projekt zakładał realizację warsztatów (*Advanced Research Workshop, ARW*): *The Perseverance of Terrorism: Focus on Leaders*, które odbyły się w Belgradzie w dniach 24-26 kwietnia 2013 roku. Jako wykonawca projektu pełnił rolę dyskutanta Joasa Wagemakera (Radboud University Nijmegen, the Netherlands) „Religious authority as a source of leadership in Jordanian Salafi networks”;
- Projekt Nadbałtyckiego Centrum Kultury i Europejskiego Centrum Solidarności w ramach 8 Festiwalu Kultur Świata „Okno na Świat” poświęconego „Sztuce dla demokratycznej (R)ewolucji” (2013). W ramach jego realizacji habilitant zorganizował międzynarodową konferencję naukową z cyklu „Spotkania ze światem - Arabski Impuls” (6-8 listopada 2013);
- Projekt Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP „Studia nad współczesną Polską i Europą Środkową” realizowany przez Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych (2016). W ramach projektu Habilitant odbył cykl wykładów na Uniwersytecie Jawaharlal Nehru w New Delhi, poświęconych problematyce polskiej transformacji systemowej i polityce zagranicznej Polski (*Poland's model of transformation: Implications for New Foreign Policy of Poland*). Wziął udział w seminarium pt. *Central Europe in the Globalized World*, zorganizowanym przez Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Centrum Studiów Europejskich przy Szkole Studiów Międzynarodowych na Uniwersytecie Jawaharlal Nehru;
- Ministerialny grant dla Młodych Naukowców (2008-2017) realizowany w ramach Uniwersytetu Gdańskiego. Jako kierownik grantu, w pierwszym etapie przed uzyskaniem stopnia doktora, habilitant uczestniczył w wyjazdach na konferencje naukowe w kraju i zagranicą. W drugim etapie, po uzyskaniu stopnia doktora, odbył wyjazdy badawcze do Kataru (9- 29 września 2014), Arabii Saudyjskiej (3-13 września 2015) i Iranu (23 września

– 4 października 2016), gdzie przeprowadził szereg spotkań i wywiadów z naukowcami oraz członkami Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki, zajęć ze studentami, kwerend bibliotecznych, a także brał udział w konferencjach i sympozjach naukowych, komentował wydarzenia polityczne w lokalnych mediach. Oprócz wyjazdów do państw Bliskiego Wschodu odbył kwerendy biblioteczne w *School of Oriental and African Studies* (SOAS) w Londynie oraz na Uniwersytecie w Cambridge (2013).

Po uzyskaniu stopnia doktora (2012-2020) aktywnie uczestniczył w działaniach organizacyjnych wspierających naukę, o czym świadczą poniższe aktywności.

- Sekretarz I ogólnopolskiej konferencji naukowej pt.: „Współpraca i rywalizacja w Europie Bałtyckiej” zorganizowanej przez Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego w dniach 11-12 kwietnia 2013 roku w Gdańsku;
- Sekretarz II ogólnopolskiej konferencji naukowej pt.: „Europa Bałtycka w początkach XXI wieku” zorganizowanej przez Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego 10 kwietnia 2014 roku w Gdańsku;
- Organizator I międzynarodowej konferencji naukowej pt.: „1st Conference on Arab World in the International Relations” zorganizowanej pod patronatem Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego 24 września 2015 roku w Gdańsku;
- Koordynator organizacyjny V Konwencji Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt.: „Liberalizm i neoliberalizm w nauce o stosunkach międzynarodowych” zorganizowanej pod patronatem Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych w dniach 12-13 listopada 2015 roku w Gdańsku;
- Organizator II międzynarodowej konferencji naukowej pt.: „2nd Conference on Contemporary Arab and Muslim World in International Relations” zorganizowanej pod patronatem Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego oraz Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych w dniach 13- 14 października 2016 roku w Gdańsku;
- Sekretarz i członek komitetu naukowego III międzynarodowej konferencji pt.: „3rd Conference on Arab and Muslim World in the International Relations” zorganizowanej pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych 23 listopada 2017 roku w Gdańsku;
- Członek komitetu naukowego IV międzynarodowej konferencji pt.: „4th Conference on Islamic World in the International Relations” zorganizowanej pod patronatem Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych 21-22 listopada 2018 roku w Gdańsku;

- Członek komitetu organizacyjnego IV Bosforskiej konferencji międzynarodowej na temat cyberbezpieczeństwa, cyberpolityki oraz nauk społecznych, która odbyła się w Istambule w dniach 10-13 grudnia 2020 roku.

W ramach aktywności eksperckiej w 2019 roku wspólnie z dr Karoliną Wojtasik z Uniwersytetu Śląskiego, na zlecenie Komendy Miejskiej Policji w Sopocie, napisał ekspertyzę w toczącym się postępowaniu sądowym. Ta forma aktywności dr Wojciecha Grabowskiego potwierdza działalność habilitanta na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego.

Ponadto jest autorem Komentarza do wydarzeń politycznych na Bliskim Wschodzie dla Centrum Stosunków Międzynarodowych *Zwrot na Bliskim Wschodzie. Mapa drogowa relacji arabsko-izraelskich oraz Zatoka Perska. Bilans i perspektywy na 2021 rok* dla Centrum Stosunków Międzynarodowych. Współpracuje z ośrodkiem analitycznym Centrum Stosunków Międzynarodowych (od 2020) oraz przygotowuje komentarzy i analiz na temat bieżących wydarzeń politycznych na Bliskim Wschodzie

Ważnym elementem naukowej aktywności badacza jest udział w konferencjach naukowych, sympozjach, zjazdach, kongresach, podczas których prezentowane są wyniki badań. Habilitant wykazał w załączonym do dokumentacji *Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o polityce* szereg tego typu przedsięwzięć. Na marginesie zauważę, iż wykaz powinien obejmować wyłącznie aktywność po doktoracie.

Analiza przedłożonej dokumentacji wskazuje, iż Habilitant uczestniczył aktywnie w 33 konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, seminariach i warsztatach. Na szczególną uwagę zwraca jego udział w konferencjach organizowanych przez zagraniczne ośrodki naukowe, jak chociażby Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: „Security, insecurity and prospects for peace in the Middle East and North Africa”, referat: *Defense cooperation and military policy in the GCC*, Nottingham 2016; Międzynarodowe seminarium naukowe pt.: „Central Europe in the Globalized World”, referat: *An Assessment of European Union's Eastern Partnership*, New Delhi 2016; Międzynarodowe seminarium naukowe: „The Middle-East Developments from the viewpoints of Iran and Europe”, referat: *European viewpoint of Iran*, Teheran 2016; Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: „The Middle East and North Africa in the Emerging Global Cold War”, referat: *Understanding the contemporary USA- GCC relations*, Nottingham 2017; Międzynarodowa konferencja naukowa *British Society for Middle Eastern Studies* pt.: „Movement and migration in the Middle East: People and ideas in flux, referat: *Kafala system – the threat for the social stability*, Edynburg 2017; 33 Międzynarodowa konferencja naukowa „Deutscher Orientalistentag. Asien, Afrika und

Europa”, referat: *Achievements and failures of economic cooperation within the Gulf Cooperation Council*, Jena 2017; III Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: „Gulf crisis: origin, repercussions and future”, referat: *Crisis management in the era of global network in Qatari crisis*, Doha 2018.

Habilitant uczestniczy w działalności stowarzyszeń i towarzystw naukowych. Wymienić należy jego udział w pracach m.in. Europejskiego Stowarzyszenia Studiów Międzynarodowych *European International Studies Association* (EISA) od 2018 roku; Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (od 2012 roku), sekretarz oddziału PTSM w Gdańsku (2016-2020) oraz delegat PTSM na Krajowy Zjazd Delegatów (2020); Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (od 2020 roku); Polskiego Towarzystwa Bezpieczeństwa Narodowego (od 2015 roku); Europejskiego Instytutu Bezpieczeństwa (od 2013 roku);

Warto podkreślić zrealizowanie przez Habilitanta stażu na Uniwersytecie Katarskim w Dosze w dniach 9-29 września 2014 roku; staż w Fundacji Króla Fajsala w Rijadzie w Arabii Saudyjskiej w dniach 3-13 września 2015 roku; staż na Uniwersytecie Allameh Tabataba'i w Teheranie w Iranie w dniach 23 września – 4 października 2016 roku; staż na Uniwersytecie Łódzkim w dniach 14 września - 9 listopada 2020 roku.

Wskazana powyżej aktywność potwierdza umiejętności organizacyjne Habilitanta, kreatywność, zdolność do aktywizowania innych i pracy w zespole. Do dokumentacji załączono potwierdzenia wskazanych powyżej aktywności m.in. w postaci certyfikatów uczestnictwa oraz programów przedsięwzięć naukowych.

Doktor Wojciech Grabowski otrzymał wyróżnienie Dziekana Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego za pracę naukową i dydaktyczną. Przyznane wyróżnienie stanowi potwierdzenie walorów naukowych i dydaktycznych habilitanta.

VI. Pozostała aktywność

Habilitant jest członkiem Rady Programowej „Gdańskich Studiów Międzynarodowych” (2009-2013), lista B; członkiem redakcji czasopisma „Journal of Political Science and International Relations” (2020); członkiem Rady Redakcyjnej oraz kierownikiem działu „Polityka Międzynarodowa” w czasopiśmie „Cywilizacja i Polityka” (2020). Wskazać należy również na współpracę przy naukowym opracowaniu materiałów do „Rocznika Orientalistycznego/Yearbook of Oriental Studies” (2020), 40 punktów.

Recenzował artykuły złożone w takich periodykach jak: „European Journal of Transformation Studies” (jeden recenzowany manuskrypt); „Stosunki Międzynarodowe - International Relations”, jeden recenzowany manuskrypt; „Polish Political Science Yearbook”

(jeden recenzowany manuskrypt); „The Polish Quarterly of International Affairs” (jeden recenzowany manuskrypt); „Gentes et Nationes” (jeden recenzowany manuskrypt) „Colloquium” (jeden recenzowany manuskrypt); „Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość” (jeden recenzowany manuskrypt).

Konkluzja

Doktor Wojciech Grabowski spełnia wymogi ustawowe stanowiące warunek konieczny w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego. Wskazane przez Niego osiągnięcie naukowe wnosi znaczący wkład w rozwój nauk o polityce i administracji, cechuje go poprawne pod względem metodologicznym i teoretycznym podejście i odpowiada on wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Co istotne, wskazane do oceny osiągnięcie naukowe poza wszelką wątpliwością mieści się w ramach dyscypliny nauk o polityce i administracji. Również pozostały Jego dorobek także należy ocenić pozytywnie, jako niezwykle wartościowy pod względem metodologicznym i koncepcyjnym, cechujący się wyrazistością tematyczną i teoretyczną spójnością, zaś aktywność naukową można uznać za istotną, świadcząca o posiadanych przez Habilitanta kompetencjach. Podkreślenia wymaga realizowana międzynarodowa współpraca naukowo-badawcza oraz dynamika publikacyjna. Doświadczenie dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzatorskie Habilitanta wymagają również zauważenia.

Wnoszę zatem do Rady Dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego o dopuszczenie dr Wojciecha Grabowskiego do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego i opowiadam się za przyznaniem Doktorowi Wojciechowi Grabowskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Krzysztof Podgórnicki'.